

Μέρος 4ο: Το Κομμουνιστικό Κόμμα Κίνας και τα ζητήματα επαναστατικής στρατηγικής την περίοδο 1927-1949. Μια απόπειρα συγκριτικής παράθεσης με την περίπτωση της Ελλάδας.

Του Μιχάλη Λυμπεράτου

Ο Εμφύλιος Πόλεμος στη Κίνα

Στην ίδια ακριβώς λογική κινήθηκε και η μετά την ιαπωνική συνθηκολόγηση πολιτική του ΚΚΚ στην Κίνα. Όμως, συνεπεία των αθρόων οικονομικών ενισχύσεων και της τακτικής του Γκουομιντάνγκ να μην πολεμά με τους Ιάπωνες, η συνθηκολόγηση των Ιαπώνων, στις 14 Αυγούστου 1945, βρήκε τον Τσαγκ Καϊσέκ με έναν στρατό που δεν είχε πληγεί και αριθμούσε πάνω από 2.500.000 στρατιώτες, ενώ το ΚΚΚ με αρκετές απώλειες και με λιγότερο από το 1/3 σε επίπεδο μαχητικής ικανότητας του στρατού του Τσαγκ Καϊσέκ.[1] Αυτό δημιούργησε την ψευδαίσθηση στους Κινέζους εθνικιστές ότι θα επιβάλλονταν στρατιωτικά, αν συγκρούονταν με τον στρατό του Μάο στην απελευθερωμένη Κίνα. Όμως το καθεστώς του Γκουομιντάνγκ πέρα από τα προβλήματα συνοχής, την οικονομική διαφθορά που το μάστιζε, είχε απολέσει κάθε κύρος και στον πληθυσμό, λόγω της αδυναμίας και την έλλειψης πρόθεσης να αντιτάξει έστω και τη στοιχειώδη αντίσταση στους Ιάπωνες εισβολείς. Παράλληλα, η εμφανής διασύνδεσή του με τους Αμερικανούς δημιουργούσε αλγινές εντυπώσεις ως μια μορφή συγκαλυμμένης αποικιοκρατίας. Αντίθετα, οι κομμουνιστές φάνταζαν ως η πιο πατριωτική δύναμη στη χώρα, που είχε διασώσει τον πληθυσμό και την υπόληψή της.[2]

Οι Αμερικανοί, αντιμετωπίζοντας το πρόβλημα της χαμηλής δημοτικότητας του Γκουομιντάνγκ, έκαναν ό,τι μπορούσαν για να εδραιώσουν την παρουσία του στην κινεζική κοινωνία. Για αυτό ο στρατηγός D. MacArthur με την υπογραφή της συνθηκολόγησης διέταξε τους Ιάπωνες να παραδοθούν στους εθνικιστές Κινέζους, και μόνο εκείνους στη Μαντζουρία στους Σοβιετικούς. Σύμφωνα με τους όρους και το σχέδιο των Αμερικανών οι Ιάπωνες δεν θα παραδίδονταν σε κομμουνιστές, ακόμα και αν αυτοί ήταν παρόντες σε πολλές περιοχές και το Γκουομιντάνγκ απών.[3]

Μάλιστα, για να δημιουργήσουν τις ανάλογες εντυπώσεις και να αποτρέψουν μια πιθανή κατάληψη περιοχών της Κεντρικής Κίνας από τους κομμουνιστές, αποβίβασαν 55.000 πεζοναύτες στο λιμάνι Tianjin, οι οποίοι κατέλαβαν το Πεκίνο, όπως ακριβώς σχεδίαζαν και οι Βρετανοί στην Αθήνα κατά την απελευθέρωση, τον Οκτώβριο του 1944, να καταλάβουν το κέντρο της, πράγμα που τελικά απετράπη, από την έλλειψη επαρκών βρετανικών δυνάμεων και την απόλυτη τάξη που επικράτησε στην Αθήνα. Οι Βρετανοί διατήρησαν βεβαίως σε ετοιμότητα 3 αερομεταφερόμενες ταξιαρχίες που στρατοπέδευσε σε αεροδρόμια της Αττικής, πάνω από εβδομήντα πολεμικά πλοία ελλιμενισμένα στο λιμάνι του Πειραιά[4] και αρκετά «φρουραρχεία» που είχαν στήσει οι άνδρες της «Χ» γύρω από την πλατεία Συντάγματος και την πλατεία Ομονοίας.[5]

Και ενώ στην πραγματικότητα, παρότι με μικρότερο στρατό οι δυνάμεις του Κόκκινου Στρατού στην Κίνα ήλεγχαν μεγάλα τμήματα της χώρας και έστειλαν και δυνάμεις τους στη Μαντζουρία, αποσκοπώντας να την θέσουν υπό τον έλεγχό τους σε συνεργασία με τους Σοβιετικούς, ο Τσαγκ Καϊσέκ πήρε τη απόφαση να στραφεί ένοπλα κατά των κομμουνιστών. Μάλιστα, την ίδια στιγμή που ο Μάο διατυμπάνιζε την ανάγκη ειρηνικής συνύπαρξης στη μεταπολεμική Κίνα και επιχειρούσε να διαπραγματευτεί με τον Τσαγκ Καϊσέκ.[6] Η πρώτη μεταπολεμική διαπραγμάτευση μεταξύ του Μάο και του Τσαγκ Καϊσέκ έγινε στο Chongqing, από τις 28 Αυγούστου 1945 και ολοκληρώθηκε στις 10 Οκτωβρίου 1945.[7] Με την υπογραφή της Διπλής Δέκατης Συμφωνίας προωθήθηκε μια λύση μιας δημοκρατικής κυβέρνησης και ενός ενιαίου κοινοβουλίου. Στην ουσία όμως, και παρά την τελική συμφωνία, τον Ιανουάριο του 1946, το Γκουομιτάνγκ πολέμωσε ανοικτά πλέον τους Κινέζους κομμουνιστές.[8]

Στα μέσα Νοεμβρίου 1945 οι κινέζοι εθνικιστές εισέβαλαν στη Μαντζουρία, πολεμώντας ολομέτωπα τον Κόκκινο Στρατό. Οι διαπραγματεύσεις για μια κυβέρνηση εθνικής ενότητας διακόπηκαν πάραυτα.[9] Η μεσολάβηση των Αμερικανών επέφερε προσωρινά μια ανακωχή ώστε να συνταχθεί ένα δημοκρατικό Σύνταγμα για τη χώρα, όμως και παρά το γεγονός ότι ο Μάο ζητούσε να υπάρξει μόνιμη διευθέτηση ώστε να αποτραπεί ένας ενδεχόμενος εμφύλιος, το Γκουομιτάνγκ, τον Μάρτιο του 1946, διέκοψε τελεσίδικα κάθε συνεννόηση.[10] Τον ίδιο μήνα ο σοβιετικός στρατός, παρά τις εκκλήσεις του Τσαγκ Καϊσέκ, υπό την ηγεσία του στρατηγού Malinowski καθυστέρησε εσκεμμένα να εγκαταλείψει την περιοχή της Μαντζουρίας στη δύναμη του οποίου είχαν παραδοθεί οι Ιάπωνες. [11]

Σε σχέση με την πολιτική εθνικής ενότητας που υιοθέτησε ο Μάο όπως ερμηνεύθηκε σε ομιλία του που δόθηκε σε συνέλευση στελεχών του ΚΚΚ στο Yenan, μετά την συνθηκολόγηση των Ιαπώνων, ο Μάο επικαλέστηκε και τις αποφάσεις στο 7ο Εθνικό Συνέδριο του ΚΚΚ τον Απρίλιο του 1945 και υποστήριξε ότι η Κίνα βρισκόταν πλέον μπροστά σε δύο προκλήσεις: ή να γίνει νέα Κίνα ή να παραμείνει όπως ήταν πριν τον πόλεμο με τους Ιάπωνες.[12] Οι μεγάλοι γαιοκτήμονες και οι μεγαλοαστικοί της Κίνας που εκπροσωπούσαν από τον Τσαγκ Καϊσέκ ήθελαν να δρέψουν προς όφελος τους καρπούς της νίκης εναντίον των Ιαπώνων και να φέρουν τη χώρα προς τα πίσω ακόμα και μέσω ενός εμφύλιου πολέμου. Το ΚΚΚ εκπροσωπώντας τα συμφέροντα των κυριαρχούμενων στρωμάτων αγωνιζόταν για ειρήνη και αντιτίθετο στον εμφύλιο πόλεμο με όλες του τις δυνάμεις. Όμως δεν είχε άλλη λύση από το να προετοιμαστεί για έναν τέτοιο εμφύλιο χωρίς να έχει αυταπάτες. Γιατί το Γκουομιτάνγκ, και κατά τη διάρκεια της Ιαπωνικής Κατοχής, όπως και στην Ελλάδα επί γερμανικής Κατοχής με τις επιχειρήσεις του Ζέρβα κατά του ΕΛΑΣ, επιχείρησε να προκαλέσει εσωτερικό εμφύλιο και εξαπέλυσε επιθέσεις κατά των κομμουνιστών τόσο στα 1940, 1941 and 1943. Και στις τρεις περιπτώσεις, κατά τον Μάο, το ΚΚΚ απέφυγε την παγίδα και το εγχείρημα μετατροπής του αντιαποικιοκρατικού αγώνα σε εμφύλιο απέτυχε. [13]

Όμως, όπως υπογράμιζε ο Μάο, μετά την ιαπωνική συνθηκολόγηση το Γκουομιτάνγκ θεώρησε ότι ο εμφύλιος έπρεπε να γενικευθεί. Μάλιστα, όπως συνέβη και με τον ελληνικό εμφύλιο, [14] οι κινέζοι εθνικιστές δεν μιλούσαν για εμφύλιο αλλά για συμμοριτοπόλεμο. Ωστόσο, οι κομμουνιστές όφειλαν να μην θέλουν έναν τέτοιο πόλεμο και να επιμείνουν σε αυτό. Γιατί 18 χρόνια πολέμου που προηγήθηκαν (πριν και μετά την Ιαπωνική εισβολή) είχαν γονατίσει τον λαό, ο οποίος φοβόταν έναν ακόμα παρατεταμένο πόλεμο. Για αυτό το ΚΚΚ έπρεπε να είναι πλήρως αντίθετο σε έναν νέο τέτοιο πόλεμο που θα οδηγούσε σε νέα ανθρωποφαγή. [15] Να σημειωθεί ότι ο Μάο δεν θα μπορούσε να κάνει διαφορετικά αφού

ο Στάλιν είχε ευχαριστήσει τον Τσανγκ Καϊσέκ για την βοήθεια που παρείχε στον αντιφασιστικό αγώνα και ζητήσει μελλοντική συνεργασία των δύο χωρών στα πλαίσια της παγκόσμιας ειρήνης.[16] Άλλωστε, η Σοβιετική Ένωση είχε προχωρήσει σε συμφωνία διακρατικής συνεργασίας με την Κίνα του Τσανγκ Καϊσέκ στις 14 Αυγούστου 1945, που κατά τον Στάλιν θα εγγυόταν την ευημερία και την ασφάλεια στις σχέσεις μεταξύ των δύο λαών.[17]

Ήταν στην ουσία η λογική με την οποία αντιμετώπισε και το ΚΚΕ στην Ελλάδα το ζήτημα της διεκδίκησης της εξουσίας κατά την Απελευθέρωση αλλά και την επίθεση που δέχτηκε στα Δεκεμβριανά. Και δεν πρέπει να ξενίζει γιατί ήταν η συνολική κατεύθυνση του παγκόσμιου κομμουνιστικού κινήματος την περίοδο εκείνη και συμπυκνωνόταν στο αίτημα για την πλέον ειρηνική μετάβαση στη μεταπολεμική εποχή. Ο ίδιος ο Στάλιν διατυμπάνιζε στα 1945 την ανάγκη για ανανέωση του κλίματος συνεργασίας και σύμπνοιας μεταξύ των Μεγάλων Δυνάμεων που επικράτησε επί κατοχής και στη μεταπολεμική περίοδο.[18] Σε συνέντευξη του, τον Μάιο του 1946, ο Στάλιν είχε τονίσει ότι το τέλος του πολέμου είχε φέρει βαθιές αλλαγές στην παγκόσμια πολιτική ζωή, σε μια κατεύθυνση μιας πλατειάς ανάπτυξης του δημοκρατικού κινήματος παντού. Οι λαοί παίρνουν τις τύχες των χωρών στα χέρια τους εγκαθιδρύουν δημοκρατικά καθεστώτα, παλεύοντας για την εγκατάσταση ειρηνικών δομών που εγγυώνται την ασφάλεια και την ειρηνική συνεργασία των λαών. Οι λαοί που απελευθερώνονται από τον Κόκκινο Στρατό αποκτούν τη δυνατότητα να οικοδομήσουν το κρατικό τους καθεστώς εδραιωμένο πάνω σε δημοκρατικές αρχές στα πλαίσια της ελευθερίας, της ισότητας και της φιλίας μεταξύ των λαών.[19]

Αλλά οι Αμερικανοί στην Κίνα εξωθώντας τον Τσανγκ Καϊσέκ στη ρήξη μετέφεραν στρατεύματά του μέσω αεροπλάνων τους για να καταλάβουν πόλεις στον βορά της Κίνας και ενώ η γύρω τους περιοχή ήταν κατειλημμένη από τον Κόκκινο Στρατό. Στις 15 Νοεμβρίου 1945 το Γκουομιντάνγκ, εξαπέλυσε γενική επίθεση. Οι κομμουνιστές αντέταξαν σφοδρή άμυνα στη χερσόνησο Shantung, όπου η περιοχή έπεσε στα χέρια τους παρά τη βοήθεια των Αμερικανών. Μετά μια σύντομη περίοδο κατάπαυσης των εχθροπραξιών, στις 26 Ιουνίου 1946, το Γκουομιντάνγκ, ανακοίνωσε πλέον και επίσημα τον πόλεμο εναντίον των Κινέζων κομμουνιστών.

Να σημειωθεί ότι ο Μάο είχε την ίδια στιγμή εντείνει τις προσπάθειές του να αποφύγει τη σύγκρουση. [20] Σε εξέλιξη βρίσκονταν συνεννοήσεις του Μάο με τους Αμερικανούς, ήδη από τον Ιούλιο του 1944, όταν οι Αμερικανοί έστειλαν στο αρχηγείο του ΚΚΚ την Αποστολή Dixie (Dixie Mission) που προσπαθούσε να συντονίσει τις ομάδες κατασκοπίας των Αμερικανών με τον Κινεζικό στρατό. Μάλιστα, τον Νοέμβριο του 1944 ο απεσταλμένος στον Τσανγκ Καϊσέκ του Ρούτζβελτ P. Hurley επισκέφθηκε στο Yan'an τον Μάο[21] για να του μεταφέρει σχέδιο διευθέτησης των διαφορών του ΚΚΚ με το Γκουομιντάνγκ.[22] Αυτά αφορούσαν υλοποίηση της συμφωνίας της Γιάλτας, του Φεβρουαρίου 1945, με βάση την οποία η εθνικιστική Κίνα υποχρεώθηκε να αποδεχθεί μια συμφωνία με τη Σοβιετική Ένωση που προσέφερε ειδικό καθεστώς σε αυτήν στην Μαντζουρία,[23] με ανταπόδοση την αναγνώριση από τον Στάλιν ως νόμιμη κυβέρνηση της Κίνας το Γκουομιντάνγκ.[24]

Ο Μάο προχώρησε περισσότερο ζητώντας να τεθούν σε εφαρμογή οι διεθνείς αποφάσεις της συνδιάσκεψης στο Potsdam, τον Αύγουστο του 1945, για την ειρηνική διευθέτηση των διαφορών μεταξύ κομμουνιστών και εθνικιστών στην Κίνα, τη στιγμή που ο Τσανγκ Καϊσέκ συγκέντρωνε πάνω από 20 μεραρχίες, προκειμένου να προβούν σε ευρεία επίθεση στις περιοχές Honan και Hupoh που ήλεγχαν οι κινέζοι κομμουνιστές, ενώ βρίσκονταν ήδη σε εξέλιξη μάχες στις περιοχές του Shensi-Kansu-Ningsia.[25] Μάλιστα, ο Μάο ζήτησε από τις

Μεγάλες Δυνάμεις να αποτρέψουν τις εξελίξεις αυτές που θα έθεταν σε κίνδυνο την ίδια την παγκόσμια ειρήνη. Επιπλέον, οι ιαπωνικές δυνάμεις να παραδοθούν στους στρατιώτες που τους νίκησαν και όχι στην Ανώτατη Διοίκηση του Chungking της Γκουομιντάνγκ που υποτίθεται ότι εκπροσωπούσε όλη την Κίνα. Αντίθετα, να συμφωνηθεί όλες οι πλευρές να στείλουν αντιπροσώπους τους να επιβλέψουν την παράδοση των Ιαπώνων. [26]

Να σημειωθεί ότι και στην Ελλάδα, το ΚΚΕ έκανε ό,τι μπορούσε για να τον αποφύγει-είναι εντελώς προπαγανδιστικό ότι απείχε από τις εκλογές του 1946 γιατί ετοίμαζε εμφύλιο-, συμμετείχε στο έωλο δημοψήφισμα του 1946, αρνούταν να μαζικοποιήσει τις δυνάμεις του που de facto είχαν αναζητήσει καταφύγιο στα βουνά λόγω της εκτεταμένης κρατικής και παρακρατικής νοοτροπίας, διατυμπάνιζε τη συμφιλίωση και μάλιστα με γλέντια σε ορεινά χωριά. Μόνο όταν εκδηλώθηκε η επίθεση των εθνικών δυνάμεων με το σχέδιο Terminus, το ΚΚΕ αποφάσισε να δημιουργήσει το ΔΣΕ και, αν και με αρχική απροθυμία, να γενικεύσει τις στρατιωτικές επιχειρήσεις του-που ήταν σχεδόν όλες αμυντικές- χωρίς ποτέ να έχει εγκαταλείψει τον χαρακτήρα της δύναμης πίεσης για την επίτευξη συμβιβασμού. [27]

Το περιεχόμενο του επαναστατικού αγώνα

Το πρόβλημα για το Γκουομιντάνγκ την περίοδο εκείνη ήταν ότι οι Κινέζοι κομμουνιστές διακινούσαν την ιδέα μιας άλλης Κίνας, χωρίς πολέμαρχους, εμφυλίου και αντιδημοκρατικές εκτροπές, στήνοντας χιλιάδες λαϊκές συνελεύσεις που αναδιοργάνωναν την κοινωνική ζωή σε διαφορετικές βάσεις που αναδείκνυαν τη συλλογικότητα, κάτι πρωτόγνωρο για τους Κινέζους της εποχής.[28] Αυτό εξασφάλιζε μια ευρεία απεύθυνση των κομμουνιστών στην κοινωνία, αφού έπρεπε, κατά το Μάο, ένας συνεπής επαναστάτης να διαθέτει στρατηγικούς στόχους και να αντιμετωπίζει τον πόλεμο ως σύνολο με την πλέον ευρεία ματιά. Και να ξέρει να διακρίνει ενδιάμεσους από μακροπρόθεσμους στόχους και να εξασφαλίζει την πλαισίωση των μαζών χωρίς να τις τρομοκρατεί με υπερφύαλα σχέδια. [29] Έπρεπε το «μερικό να συνδέεται με το συνολικό», η επιμέρους μάχη να εγγράφεται στον συνολικό στόχο.[30]

Με βάση τη στρατηγική αυτή χιλιάδες μέλη του τοπικού πληθυσμού άρχισαν να προσχωρούν στον Λαϊκό Απελευθερωτικό Στρατό, που εμφανιζόταν να επιδιώκει να προασπίσει την ειρήνη, να αναπτύσσει τη στρατηγική του «πολέμου στον πόλεμο», και για αυτό, μάλιστα, ακόμα και μέσα στην εθνικιστική Κίνα δημιουργήθηκε από διανοούμενους και φοιτητές, ένα κίνημα ειρήνης-ενώ άρχισαν και εκτεταμένες απεργίες στις πόλεις (μόνο στη Σαγκάη στα 1946 έγιναν πάνω από 1.500 απεργίες με πολύ μεγάλη συμμετοχή και διάρκεια).[31]

Το καθεστώς του Γκουομιντάνγκ προσπαθούσε μόνο με την επίδειξη ωμής και ακραίας βίας εις βάρος των πληθυσμών αυτών να τους τρομοκρατήσει για να αποτρέψει την προσχώρησή τους στην κινεζική Αριστερά. Ήταν τέτοια η στάση των εθνικιστών που ακόμα και οι Αμερικανοί απαυδισμένοι άρχισαν να αποσύρουν σταδιακά την πλαισίωσή τους προς το νέο καθεστώς του Τσανγκ Καϊσέκ, και μάλιστα παρά τη χειροτέρευση των σχέσεων ΗΠΑ και ΕΣΣΔ την περίοδο εκείνη.[32] Επιπλέον, στελέχη της κυβέρνησης του Γκουομιτανγκ χρησιμοποίησαν ως πρόσχημα την παράδοση των Ιαπώνων για να ιδιοποιηθούν τις περισσότερες τράπεζες, βιομηχανίες και εμπορικές επιχειρήσεις που προηγουμένως

κατείχαν οι Ιάπωνες. Συν τοις άλλοις, προσπάθησαν με υποχρεωτική στρατολογία και εκτεταμένες επιτάξεις να διευρύνουν τη δύναμη του στρατού τους, την ίδια περίοδο που οι Κινέζοι λιμοκτονούσαν και σε πόλεις όπως η Σαγκάη το 37.5% του πληθυσμού ήταν άνεργοι. [33] Ο Μάρσαλ που βρισκόταν στην Κίνα αποφάσισε να αποσυρθεί εξοργισμένος, τον Ιανουάριο του 1947, και ανέλαβε υπουργός των εξωτερικών των ΗΠΑ.[34] Ο Μάρσαλ υποστήριξε στο Κογκρέσο ότι οι ΗΠΑ κινδύνευαν να εμπλακούν στην Κίνα σε μια υπόθεση όπου θα αναλάμβανε εξ ολοκλήρου τη διακυβέρνηση του στρατού και της οικονομίας της χώρας, αφού το Γκουομιντάνγκ ήταν ανίκανο να διοικήσει τη χώρα.[35] Οι υπέρογκες στρατιωτικές δαπάνες και η διαφθορά της διοίκησης είχε προκαλέσει υπερπληθωρισμό, ενώ είχαν εμφανιστεί ελλείψεις τροφίμων και δημιουργία παράλληλων δικτύων εμπορίας και μαύρης αγοράς, που προκάλεσαν ταραχές στον λιμοκτονούντα πληθυσμό.[36] Ήταν χαρακτηριστικό το παράδειγμα με την Yangtze Development Corporation που καταλήστυε συστηματικά τα δημόσια ταμεία χωρίς να προβαίνει σε κανένα απολύτως έργο.[37] Οι Αμερικανοί απέσυραν και τους Αμερικανούς πεζοναύτες από τη βόρεια Κίνα και σταμάτησαν να δίνουν όπλα στον Τσαγκ Καϊσέκ.[38]

Η θέση του τελευταίου βελτιώθηκε κάπως αλλά προσωρινά όταν οι Ρεπουμπλικανοί στην Αμερική, για να δώσουν τη συγκατάθεσή τους στον Τρούμαν, την άνοιξη του 1947, για να πραγματοποιηθούν τα πακέτα βοήθειας (Δόγμα Τρούμαν) επέβαλαν, τον Μάιο του 1947, τον επανεξοπλισμό του Γκουομιντάνγκ.[39] Έτσι, τον Μάρτιο του 1947 το Κουομιταγκ κατέλαβε την πρωτεύουσα των κομμουνιστών το Γιαναν. Όμως, ο Μάο ήταν πια πολύ ισχυρός. Αμέσως μετά αντεπιτέθηκε και στις 30 Ιουνίου 1947 τα στρατεύματά τους διέσχισαν τον ποταμό Huanghe και κινήθηκαν στην περιοχή των βουνών του Dabie, κυριαρχώντας πλέον σε όλη την κεντρική Κίνα.[40]

Ο Ρόλος των Αμερικανών

Η περίπτωση της στάσης των Αμερικανών στην Ελλάδα συνιστά μια ουσιώδη διαφορά σε σχέση με την Κίνα, όχι μόνο γιατί εκεί προκάλεσε τετελεσμένα ο Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός, αλλά και γιατί στην Ελλάδα οι Αμερικανοί είχαν αποφασίσει να ρίξουν το κύριο βάρος της προσπάθειας της ανάσχεσης του διεθνούς κομμουνισμού. Όταν στα τέλη Ιουνίου 1947 στην Ελλάδα επικράτησε ένα κλίμα συμβιβασμού και μετά την παρέμβαση του ΚΚΕ στο Στρασβούργο σε σχέση με το τι επίκειτο να συμβεί στην Ελλάδα αν δεν επικρατούσε κλίμα συνεννόησης, οι Αμερικανοί επενέβησαν και την νύχτα της 9 προς 10 Ιουλίου 1947, με εντολή του υπουργού Δημόσιας Τάξης, Ν. Ζέρβα, εξαπολύθηκε ένα τεράστιο πογκρόμ κατά χιλιάδων κομμουνιστών, αριστερών και προοδευτικών πολιτών για να πολωθεί η κατάσταση. Συνολικά, από τις 9 έως και τις 14 Ιουλίου πιάστηκαν 7.000 σε Αθήνα - Πειραιά και 8.000 στην επαρχία. Οι συλληφθέντες μεταφέρθηκαν αρχικά στο νησί Ψυτάλλεια και στη συνέχεια εκτοπίστηκαν στην Ικαρία.[41] Παράλληλα, οι Αμερικανοί προσπάθησαν να επιβάλουν ένα μέτωπο κεντροδεξιών ελλήνων πολιτικών κατά της ειρήνευσης, προσφέροντας κρατικές θέσεις και προβαίνοντας στη συγκρότηση ευρείας κυβέρνησης με τη συμμετοχή της Δεξιάς και του κόμματος των Φιλελευθέρων του Θ. Σοφούλη. [42] Από τότε όλη η προσοχή των Αμερικανών συμπυκνωνόταν στην οδηγία του Μάρσαλ, τον Αύγουστο του 1948, να αποφευχθεί με κάθε τρόπο μια οποιαδήποτε αποστασιοποίηση των Φιλελευθέρων από τον μέτωπο υπέρ της συνέχισης του εμφυλίου πολέμου μέχρι τελικής καταστροφής του ΔΣΕ.[43]

Η ανάμειξη των Αμερικανών στον ελληνικό εμφύλιο ήταν εκτεταμένη. Τις επιχειρήσεις στη

Μουργκάνα στα 1948 (Σχέδιο «Κορωνίς») τις κατεύθυνε προσωπικά ο επιστήθιος φίλος της Φρειδερίκης στρατηγός Βαν Φλιτ, στις επιχειρήσεις στα 1949 (Σχέδιο «Πυρσός Α` και Β`») συμμετείχαν ανώτεροι Αμερικανοί αξιωματικοί του στρατού, ενώ Αμερικανοί αξιωματικοί είχαν τοποθετηθεί σε όλες τις διοικήσεις των Μεραρχιών κι αργότερα των Ταξιαρχιών και διεύθυναν τις επιχειρήσεις.[44] Μάλιστα, οι Έλληνες επιτελείς έδιναν λεπτομερέστετες πληροφορίες στους αμερικανούς για τη δράση των ελληνικών στρατιωτικών δυνάμεων και ζητούσαν εξίσου αναλυτικές οδηγίες για τον σχεδιασμό των επιχειρήσεων. [45] Όπως το περιέγραφε ο αντιστράτηγος Δ. Γιατζής, Αρχηγός ΓΕΣ, στον αρχηγό της Αμερικανικής Στρατιωτικής Αποστολής, στρατηγό Τζ. Βαν Φλιτ, «η Αμερ. Στρατ. Αποστολή, της οποίας ηγείσθε συμπαρισταμένη εις την διεύθυνσιν του αγώνος, πλήρως ενήμερος των αναγκών μας και αδυναμιών μας, επιεικεστάτη έναντι των ατελειών μας είμεθα βέβαιοι, στρατηγέ, ότι με την έγκυρον γνώμην της θα καταβάλη κάθε δυνατήν προσπάθειαν και θα επιτύχη παν το δυνατόν ου μόνον διά την πρόληψιν μειώσεως αλλά διά την αύξησιν του μαχητικού δυναμικού του στρατού μας».[46] Αλλά εκεί που οι Αμερικανοί προσέφεραν την πλέον κεφαλαιώδη βοήθεια ήταν στην οικονομική στήριξη του ελληνικού στρατού. Από τη βοήθεια του Σχεδίου Μάρσαλ πιστώθηκαν για την ανάπτυξή του τα μισά χρήματα ήτοι 150.000.000 δολάρια με συνεχείς αυξήσεις του ποσού αυτού σε όλα μετά το 1947 προγράμματα ανασυγκρότησης των ΗΠΑ στην Ελλάδα.[47]

Στη Κίνα, αντίθετα, οι Αμερικανοί τελικά εγκατέλειψαν τον Τσαγκ Καϊσέκ. Στις 10 Οκτωβρίου 1947 ο Μάο με το πολιτικό μανιφέστο που ανακοίνωσε, το «μανιφέστο του Shensi», καθόρισε τις οκτώ αρχές της πολιτικής του εθνικοαπελευθερωτικού στρατού με κύριο σύνθημα το «ανατρέψτε τον Τσανγκ Καϊσέκ». Σκοπός πλέον ήταν να συγκροτηθεί μια δημοκρατική συμμαχική κυβέρνηση για να ελευθερωθεί η χώρα που μετά τη συνθηκολόγηση των Ιαπώνων ήθελε ειρήνη, ενώ ο Τσάγκ Καϊσέκ, κατά τους Κινέζους κομμουνιστές, προκαλούσε έναν καταστροφικό εμφύλιο και από τον Ιούλιο της ίδιας χρονιάς είχε εκδώσει διαταγή για γενική επιστράτευση.[48]

Η στάση αυτή εναντίον της λογικής της σύγκρουσης δεν πρέπει να ξεχνά κανείς ότι είχε καλλιεργηθεί ήδη από τα 1943. Άλλωστε, τον Μάιο του 1943, ο Στάλιν υπογράμμισε ότι διέλυσε την 3η Διεθνή «για να διευκολύνουμε την εδραίωση της συνεργασίας μεταξύ όλων των αντιφασιστικών λαών. Διαψεύσαμε, έτσι, υποστήριξε ο σοβιετικός ηγέτης το ψευδές επιχείρημα ότι η Μόσχα επιδιώκει να επεμβεί στη ζωή των λαών και να τους μπολσεβοποιήσει. Ακυρώσαμε τη συκοφαντία ότι οι κομμουνιστές στις χώρες τους εξυπηρετούν σχέδια που υποβάλλονται από άλλες χώρες».[49]

Αντίθετα, η πολιτική του ΚΚΚ, που ως προς το ζήτημα των δικαιωμάτων των εθνικών μειονοτήτων ήταν αυτοδιάθεση και διασφάλιση των δικαιωμάτων τους μέσα στα σύνορα της Κίνας, αφορούσε ένα εθνικό μέτωπο και από επιχειρηματίες και δημοκρατικά κόμματα, για τη δημιουργία μιας δημοκρατικής κυβέρνησης συνεργασίας. Αυτή θα τιμωρούσε τους εγκληματίες πολέμου, τους διεφθαρμένους υπαλλήλους, θα εγγυόταν τις δημοκρατικές ελευθερίες, το δικαίωμα λόγου, τις κοινοβουλευτικές διαδικασίες. Η νέα κυβέρνηση θα δήμυε τις περιουσίες των τεσσάρων μεγάλων οικογενειών που στηρίζουν τον Τσάγκ Καϊσέκ, θα ανέπτυσσε τη βιομηχανία και το εθνικό εμπόριο και θα βελτίωνε τις ζωές των ανθρώπων. [50] Μάλιστα, ρόλο έπαιξε ο τρόπος που ο Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός αντιμετώπισε τους ηττημένους αντιπάλους του. Γιατί διακήρυττε ότι δεν θα τιμωρούσε κανέναν που θα κατάθετε τα όπλα του, αλλά θα τους έθετε σε υπηρεσία, «αν θελήσουν να μείνουν σε μας ή θα τους δώσουμε την ευχέρεια να γυρίσουν στα σπίτια τους, αν το

θελήσουν». [51]

Ήδη μέσα στα 1948 οι ζώνες που ασκούσε την εξουσία του ο Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός περιελάμβαναν πλέον 19 βασικές περιοχές της Κίνας, συνιστώντας το 1/4 της συνολικής της έκτασης, αναφερόμενη στο 1/3 του πληθυσμού της. Επιπλέον, οι Σοβιετικοί παρέδωσαν όλο τον οπλισμό των Ιαπώνων που τους είχε παραδοθεί στο Λαϊκό Απελευθερωτικό Στρατό, όπως και τη Μαντζουρία, η οποία τους είχε παραδοθεί από τους Ιάπωνες. Την ίδια στιγμή μεγάλες δυνάμεις του Γκουομιτάνγκ άρχισαν να παραδίδονται ή να προσχωρούν στους κομμουνιστές, ενώ η στρατολόγηση αγροτών συνεχιζόταν με αμείωτη ένταση. Αυτό ανέτρεψε όλες τις αναλογίες. Για παράδειγμα στην εκστρατεία στο Huaihai στην κεντροδυτική Κίνα το ΚΚΚ μπορούσε να υπολογίζει σε 5.430.000 αγρότες ως επικουρική δύναμη.[52]

Το χαμηλό ηθικό και η απροθυμία των φαντάρων του στρατού του Τσαγκ Καϊσέκ ήταν ένα φαινόμενο που εμφανίστηκε και στην Ελλάδα στις μάχες Εθνικού Στρατού με το ΔΣΕ. Παρά τον συντριπτικό συσχετισμό δυνάμεων εναντίον του τελευταίου, ο ΔΣΕ με άνεση ξέφευγε από την καταδίωξη του αντιπάλου του. Στη μάχη στο Βίτσι, για παράδειγμα, το καλοκαίρι του 1948 9.000 μαχητές του ΔΣΕ αντιμετώπισαν 25.000 του εθνικού στρατού που διέθεταν 7 πεδινές πυροβολαρχίες, 2 πυροβολαρχίες μέσω πυροβόλων, σχεδόν όλη την πολεμική αεροπορία της χώρας και πολλά τανκ. Τη νύχτα 9 προς 10 Σεπτεμβρίου του 1948 ο ΔΣΕ πέρασε στην αντεπίθεση, υποχρεώνοντας τον αντίπαλο σε άτακτη υποχώρηση, προκαλώντας του σοβαρές απώλειες και αποκομίζοντας άφθονο πολεμικό υλικό. Η 22η Ταξιαρχία του κυβερνητικού στρατού διαλύθηκε και τα τμήματά της πλημμύρισαν πανικόβλητα την Καστοριά. Η ήττα αυτή αποδόθηκε από τους ίδιους τους αξιωματικούς του στην κατάπτωση ηθικού που μάστιζε τον εθνικό στρατό[53] που οφειλόταν στην απροθυμία των ελλήνων φαντάρων να πολεμήσουν, [54] πράγμα που υποχρέωσε του επιτελείς του ΓΕΣ σε εκατοντάδες συλλήψεις στρατιωτών, σε έκτακτα στρατοδικεία και την εκτέλεση 78 φυγάδων.[55] Μάλιστα, το Γενικό Επιτελείο ζητούσε νέες δυνάμεις και υλικές ενισχύσεις αφού «είναι περιττόν να επαναληφθή ότι η ήδη δύναμις των εθνικών δυνάμεων δεν είναι επαρκής διά την αντιμετώπισιν του όλου έργου το οποίον σύγκειται εις την πλήρη επιβολήν της τάξεως εις την χώραν». Δεδομένου ότι «το ηθικόν του στρατού συγκρατείται σήμερον, αλλά, λόγω της κοπώσεως, ιδία των στελεχών και των εκ της παρατάσεως του αγώνος απωλειών των μαχητικών στοιχείων στελεχών και ανδρών, βαίνει μειούμενον με κινδυνον πτώσεως», για αυτό «η μελετωμένη περικοπή της σημερινής δυνάμεως του στρατού από 197.000 εις 182.000 (132 τακτικός στρατός - 50.000 Εθνοφρουρά) θα μειώση τας ήδη περιωρισμένας δυνατότητάς του κατά το 1/5 εις αριθμόν Ταγμάτων (διότι περικοπή μόνον εις Πεζικόν είναι δυνατή και όχι εις άλλα όπλα και υπηρεσίας) και θα παράσχη μεγαλυτέρας ευχερείας αναπτύξεως της πρωτοβουλίας εκ μέρους του συμμοριτισμού».[56]

Στην Κίνα στην εξέλιξη της σύγκρουσης με τους εθνικιστές, άλλαξε και το στρατιωτικό δόγμα που καθόριζε τη δράση του Κόκκινου Στρατού. Πλέον ο στρατός αυτός όφειλε να ξεκινήσει προετοιμασίες για να αναλάβει τη διοίκηση των μεγάλων πόλεων. Από δω και στο εξής το σλόγκαν, κατά τον Μάο, δεν θα ήταν «πρώτα ο αγροτικός χώρος και μετά οι πόλεις» όπως συνέβαινε τα προηγούμενα 20 χρόνια αλλά «πρώτα οι πόλεις και μετά ο αγροτικός χώρος». Ο στρατός, σύμφωνα με τον Μάο δεν ήταν μόνο δύναμη πολέμου αλλά και δύναμη εργασίας. Η δουλειά στις πόλεις απαιτούσε να γίνει ικανός να συνεννοείται με την αστική τάξη και την εργοδοσία, να οργανώνει και να διευθύνει τους εργάτες και τα συνδικάτα, να οργανώνει τους νέους, να ενώνει στρατό και πολίτες των πόλεων, να είναι ικανός να διευθύνει τη βιομηχανία και το εμπόριο, να διευθύνει σχολεία, εφημερίδες και ραδιοφωνικούς σταθμούς. Ικανός, επίσης, να χειρίζεται δημόσιες υποθέσεις, τις σχέσεις

με τα δημοκρατικά κόμματα, να ρυθμίσει τις σχέσεις πόλεων και αγροτικών περιοχών, να επιλύει προβλήματα τροφοδοσίας, καυσίμων, και καθημερινών υλικών και οικονομικών αναγκών. [57]

Η κατάληψη της εξουσίας

Ο Τσανγκ Καϊσέκ από την πλευρά του αποφάσισε να δώσει τη σημαντικότερη μάχη του στη Μαντζουρία, το καλοκαίρι του 1948, όπου και ηττήθηκε.[58] Ακολούθησε η εκστρατεία τελικής κατάληψης του Huaihai στα τέλη του 1948 και στις αρχές του 1949, στην οποία ένα εκατομμύριο άντρες πολέμησαν στην κάθε πλευρά, και η νίκη των κομμουνιστών τους έδωσε τον πλήρη έλεγχο στη Βόρεια Κίνα. Τον Ιανουάριο του 1949 το Πεκίνο παραδόθηκε χωρίς μάχη. Από κει και πέρα η μια μετά τις άλλες πόλεις έπεφτε στα χέρια των κομμουνιστών του Λιν Μπιάο, ενώ στην Κεντρική Κίνα ο Ντεγκ Σιαοπινγκ κατατρόπωσε τον στρατό του Γκουομιντάνγκ.[59]. Στα τέλη του 1948 ο Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός της Κίνας κατέλαβε τις πόλεις Shenyang και Changchun και απέκτησε τον πλήρη έλεγχο της βορειοανατολικής Κίνας. Με την αποφασιστική μάχη της Liaoshen στην επαρχία Hopei,[60] η 1η στρατιά του Κουαομιτανγκ, η θεωρούμενη ως καλύτερη δύναμη του Τσαγκ Καϊσέκ, παραδόθηκε αφότου καταλήφθηκε μετά από 6 μηνών πολιορκία από τους κομμουνιστές, κάτι που προκάλεσε πάνω από 150.000 πολίτες νεκρούς από την πείνα.[61] Η σύλληψη μεγάλων σχηματισμών του Γκουομιτάνγκ παρέσχε μεγάλη δύναμη οπλισμού στον Λαϊκό Απελευθερωτικό Στρατό της Κίνας, τάνκς και βαρύ πυροβολικό. Πλέον, οι κινέζοι κομμουνιστές μπορούσαν να εξαπολύουν επιθετικές προσβολές εις βάρος των αντιπάλων τους στα νότια του Σινικού Τοίχους.[62] Μετά καταλήφθηκε το Jīnan και η παραθαλάσσια επαρχία του Shandoung. Έτσι, διασφαλίστηκε η κυριαρχία του Μάο σε όλη την κεντροανατολική Κίνα.[63]

Η επιχείρηση στο Βενχί κατέληξε στην επιβολή του στρατού του Μάο στη βόρεια Κίνα τον Ιανουάριο του 1949.[64] Μετά τις εκστρατείες αυτές ο Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός της Κίνας είχε πλέον διαλύσει 158 εχθρικές μεραρχίες.[65] Στις 21 Απριλίου 1949 οι κομμουνιστικές δυνάμεις διέσχισαν τον ποταμό Γιανκτσέ και κατέλαβαν την πρωτεύουσα του Γκουομιτανγκ Nanning.[66] Οι εθνικιστές υποχώρησαν στην Καντόνα (Guangzhou), τον Οκτώβριο του 1949, και στο Chongqing στις 25 Νοεμβρίου 1949. Τον Ιούλιο ο ηττημένος Τσαγκ Καϊσέκ είχε μεταφέρει το ναυτικό και την αεροπορία του στην Ταϊβάν (Taiwan), στην οποία κατέφυγε στις 10 Δεκεμβρίου 1949. Δύο εκατομμύρια εθνικιστές πέρασαν στην Ταϊβάν. [67] Ο κινεζικός εμφύλιος είχε τελειώσει.

Την 1η Οκτωβρίου 1949 ο Μάο κήρυξε την ίδρυση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας. Στην 5η Διευρυμένη Συνεδρίαση της Λαϊκής Πολιτικής Συνδιάσκεψης αποφασίστηκε να θεσπιστεί η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας, με έδρα το Πεκίνο και υιοθετήθηκε η σημαία με τα πέντε αστέρια σε κόκκινο φόντο ως εθνική σημαία και το εμβληματικό των Εθελοντών ως εθνικός ύμνος. Υιοθετήθηκε το χριστιανικό χρονολόγιο ως επίσημο ημερολόγιο και εκλέχτηκε η Εθνική Επιτροπή και το Κεντρικό Λαϊκό Συμβούλιο ως κυβέρνηση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας. [68]

Όταν το Γκουομιντάνγκ άρχισε τον εμφύλιο είχε περίπου 3,5 φορές μεγαλύτερο στρατό από το Λαϊκό Στρατό της Κίνας. Τον πρώτο χρόνο του πολέμου, τον Ιούλιο 1946 μέχρι τον Ιούνιο του 1947 ήταν στην επίθεση. Στα 1946 στο βορά το Kuomintang κατέλαβε τα Shenyang, Szepingkai, Changchun, Kirin, Antung και άλλες πόλεις και το μεγαλύτερο τμήμα

των επαρχιών Liaoning, Liaopei and Antung ενώ στα νότια του Κίτρινου Ποταμού κατέλαβε τις πόλεις Huaiyin και Hotse και τις περισσότερες από τις περιοχές Hureh-Honan-Anhwei, Kiangsu-Anhwei, Honan-Anhwei-Kiangsu και τη νοτιοδυτική Shantung. Βόρεια του Σινικού τείχους κατέλαβε τις πόλεις Chengteh, Chining and Changchiakou και το μεγαλύτερο μέρος των επαρχιών Jehol, Suiyuan και Chahar. Όμως ο Λαϊκός Στρατός υιοθέτησε τη στρατηγική να εξαντλήσει τον στρατό του Τσαγκ Καϊσέκ παρά να καταλαμβάνει περιοχές και κάθε μήνα κατέστρεφε ένα μέσο όρο από 8 ταξιαρχίες του Γκουομιντανγκ. Τον δεύτερο χρόνο, τον Ιούλιο του 1947 έως τον Ιούνιο του 1948, ο Λαϊκός Στρατός πέρασε από την άμυνα στην επίθεση. Ανακατέλαβε στη βόρεια Κίνα τις Shantung και το βόρειο Shensi αλλά επέκτεινε τις μάχες βόρεια των ποταμών Yangtse και Weishui. Ήδη στο πρώτο μισό του τρίτου χρόνου του πολέμου, από τον Ιούλιο έως τον Δεκέμβριο του 1948 ο Κόκκινος Στρατός απέκτησε και το αριθμητικό πλεονέκτημα. Τον πρώτο χρόνο 97 ταξιαρχίες του εχθρού εξοντώθηκαν. Το δεύτερο χρόνο 94 ταξιαρχίες, ενώ το πρώτο μισό του τρίτου χρόνου εξοντώθηκαν 147 ταξιαρχίες. Αυτή την περίοδο οι απώλειες σε έξι μήνες των στρατευμάτων του Τσαγκ Καϊσέκ ήταν περισσότερες σε επίπεδο ταξιαρχιών από ό,τι τα προηγούμενα δύο χρόνια. Τα εχθρικά στρατεύματα εξοντώθηκαν στη βόρεια Κίνα, ενώ στην Ανατολική και την Κεντρική Κίνα λίγες δυνάμεις του Τσαγκ Καϊσέκ είχαν απομείνει. Την εξόντωση των δυνάμεων των Κινέζων εθνικιστών βόρεια του Yangtse διευκόλυνε η προέλαση του Κόκκινου Στρατού που διέσχισε τον ποταμό. [69]

Η όλη επαναστατική εποποιία του Μάο συγκροτούνταν στη βάση μιας στρατηγικής που αφορούσε την ευελιξία στη διάκριση μεταξύ του τι είναι στρατηγικά επουσιώδες και τι ουσιώδες, πως αντιμετωπίζονται οι ζημιές και αναπληρώνονται οι απώλειες, πως διακρίνεται το πότε πολεμάς και πότε υποχωρείς, πότε επιλέγεις ανάμεσα στη συγκέντρωση και τη διασπορά, μεταξύ επίθεσης και άμυνας, ανάμεσα στην κύρια επίθεση και τις συμπληρωματικές επιθέσεις, μεταξύ της κεντρικής διοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης, μεταξύ του παρατεταμένου πολέμου και τον πόλεμο που απαιτεί γρήγορες αποφάσεις. Πότε διαλέγεις ανάμεσα σε πόλεμο θέσεων και πόλεμο ελιγμών, πότε αξιοποιείς τις δικές σου δυνάμεις και πότε αναζητάς συμμάχους, πότε μεταξύ παλαιών και νέων στρατιωτών, μεταξύ των ανώτερων και κατώτερων στελεχών, μεταξύ παλαιών και νέων στελεχών, μεταξύ κόκκινων και εχθρικών περιοχών, μεταξύ των περιόδων του έτους (καλοκαίρι ή χειμώνα), μεταξύ μεγάλων και μικρών σχηματισμούς στρατευμάτων, μεταξύ του τακτικού στρατού και των δυνάμεων των ανταρτών, μεταξύ της καταστροφής του εχθρού και της απεύθυνσης στις μάζες, μεταξύ στρατιωτικών εργασιών και πολιτικού έργου.[70] Επιτυχημένη στρατηγική για το Μάο σήμαινε πρωτίστως διάκριση μεταξύ των συνθηκών του παρελθόντος και του παρόντος, μεταξύ των καθηκόντων που απορρέουν από ένα σύνολο περιστάσεων και των καθηκόντων που απορρέουν από τους στρατηγικούς στόχους, ανάμεσα στον εμφύλιο πόλεμο και τον εθνικό πόλεμο, μεταξύ του ενός ιστορικού σταδίου με ένα επόμενο.[71] Και μπορεί στη μεγαλύτερη φάση του αγώνα του να στράφηκε ως ταξικό υποκείμενο στους αγρότες, ωστόσο δεν διέγραψε ποτέ από τη λογική του τη σημασία των εργατών σε μια επαναστατική διαδικασία.

Ο Μάο «μετέφερε» αμέσως το υποκείμενο της επανάστασης από τους αγρότες στους εργάτες, όταν πλέον οι πόλεις έπεφταν στα χέρια του στην τελευταία φάση του Κινεζικού εμφυλίου. Αντίθετα, στην Ελλάδα ο ΔΣΕ έχανε ολοταχώς τις εργατικές του βάσεις και τη σχέση του με το εργατικό κίνημα, εξελισσόμενος σε έναν στρατό αγροτών. Η 4η Ολομέλεια της ΚΕ του ΚΚΕ που συνήλθε στις 28 - 29 Ιούλη του '48 απλά διαπίστωνε το πρόβλημα αποδίδοντας το στην «οπορτουνιστική συνθηκολόγηση και τις ταλαντεύσεις μέσα στις

κομματικές οργανώσεις, πρώτ' απ' όλα των πόλεων». Στην ουσία η καθοδήγηση του ΚΚΕ επέδειξε αδυναμία να αντιληφθεί τους αντικειμενικούς περιορισμούς στην ανάπτυξη του κινήματος στις πόλεις, και τους απέδωσε σε υποκειμενικούς παράγοντες που άφηναν την πιθανότητα να μεταβληθεί το κλίμα και να δικαιολογηθεί η στρατηγική του ΚΚΕ σε σχέση με τον ΔΣΕ. Συνεπεία αυτού, αντέδρασε σπασμωδικά και αυτό οδήγησε στην καθαίρεση της καθοδήγησης της Κομματικής Οργάνωσης της Αθήνας τον Οκτώβρη του 1948 επισφραγίζοντας, παρά την θέλησή του, τη διάλυση του κινήματος στις πόλεις. [72] Πρέπει, βέβαια, να υπογραμμιστεί ότι εξ αντικειμένου, ειδικά εξαιτίας του νόμου 509 του Δεκεμβρίου του 1947 ήταν σχεδόν αδύνατο να αναπτυχθεί οποιαδήποτε προσπάθεια στις πόλεις. Το κλιμάκιο του ΠΓ του ΚΚΕ στην Αθήνα παρά την τήρηση όλων των μέτρων συνωμοτικότητας ήταν σχεδόν αδύνατο να συνεδριάσει[73] ενώ στην ουσία σε όλες τις πόλεις της χώρας, ιδίως μετά τη δολοφονία του υπουργού της κυβέρνησης Χρήστου Λαδά, τον Μάιο του 1948, ακόμα και η απλή συγκέντρωση τριών ατόμων σε ένα δημόσιο χώρο μπορούσε να θεωρηθεί ποινικό αδίκημα.[74]

Δείτε το πρώτο μέρος της μελέτης: <https://barikat.gr/content/meros-1o-kommoynistiko-komma-kinas-kai-ta-zit...>

Δείτε το δεύτερο μέρος της μελέτης: <https://barikat.gr/content/meros-2oto-kommoynistiko-komma-kinas-kai-ta-z...>

Δείτε το τρίτο μέρος της μελέτης: <https://barikat.gr/content/meros-3o-kommoynistiko-komma-kinas-kai-ta-zitimata-epanastatikis-stratigikis-tin-periodo-0>

[1] Χ, Παπασωτηρίου, οπ. σ. 223.

[2] Mao Tse-tung The situation and our policy after the victory in the war of resistance against Japan, 13 August 1945, Selected Works, Transcription by the Maoist Documentation Project, HTML revised 2004 by Marxists.org

[3] P. Zarrow, China in War and Revolution, 1895–1949. Routledge, 2005. σ.338.

[4] Μ. Λυμπεράτος, «Η Μετάβαση προς την Απελευθέρωση στα 1944», Ένεκεν, τευχ. 33, Αύγουστος-Σεπτέμβριος 2014, σ. 70-85.

[5] Βλ. Χ. Ζαλοκώστας, το Χρονικό της Σκλαβιάς, Αθήνα 2011, passim.

[6] Μάο τσε Τουνγκ, «Σχετικά με το ζήτημα της κυβέρνησης συνασπισμού», 24 Απριλίου 1945, Άπαντα τομ. 4, οπ. σ. 311-321.

[7] Mao Tse-tung, On peace negotiations with the Kuomintang, 26 August 1945, Selected Works, Transcription by the Maoist Documentation Project, HTML revised 2004 by Marxists.org,

[8] Guangqiu.Xu, War Wings: The United States and Chinese Military Aviation, 1929–1949. Greenwood Publishing Group, 2001, σ.201

[9] Ο Μάο συνέδεσε την ενδεχόμενη σοσιαλιστική επανάσταση με τη δημοκρατική

επανάσταση που όφειλε να προηγηθεί, και να ολοκληρωθεί, Mao Tsetung, "The Chinese revolution and the Chinese Communist Party, December 1939, Selected Works, vol. II, ο.π. σ. 330-332.

[10] P. Coble, ο.π. σ. 104-123

[11] M. Sheng, Battling Western Imperialism, Princeton University Press, 1997, p.132 - 135

[12] Mao Tse-tung, On Coalition Government, 24 April 1945, Selected Works, Transcription by the Maoist Documentation Project, HTML revised 2004 by Marxists.org

[13] Mao Tse-tung, The truth about Kuomintang Attacks, 5 November 1945, Selected Works, Transcription by the Maoist Documentation Project, HTML revised 2004 by Marxists.org.

[14] ΓΕΣ/ΔΙΣ, Υπουργείο Στρατιωτικών, Αριθμ. Α.Π. 809675, 13-9-1948, том 9, σ, 535-536.

[15] Mao Tse-tung, The situation and our policy after the victory in the war of resistance against Japan, August 13, 1945, Selected Works, Transcription by the Maoist Documentation Project. HTML revised 2004 by Marxists.org.

[16] J. V. Stalin, To Chiang Kai Shek, Pravda, August 18, 1945, Works, Vol. 16, Red Star Press Ltd., London, 1986, Salil Sen for MIA, 2009, Marxists Internet Archive (2009).

[17] J. Stalin, To Chiang Kai Shek, Pravda, August 31, 1945, Works, Vol. 16, Red Star Press Ltd., London, 1986, Salil Sen for MIA, 2009, Marxists Internet Archive (2009).

[18] J. V. Stalin, Speech at Celebration Meeting, of the Moscow Soviet, of Working People's Deputies, and Moscow Party and Public Organizations, November 6, 1944, I. Stalin, War Speeches, July 3, 1944 to June 1945, Marxists Internet Archive (2007).

[19] J. V. Stalin, The People Do Not Want War, Order of the Day to the Red Army, May 1, 1946, For Peaceful Coexistence: Post War Interview, International Publishers, New York, 1951, Collected Works Index | Volume 16 Index, Works by Decade | J. V. Stalin Archive.

[20] Mao Tse-tung, The truth about the kuomintang attacks, November 5, 1945, Selected Works, ο.π..

[21] Μάο τσε τουνγκ, «Η επικίνδυνη πολιτική του Χούρλευ», 12 Ιουλίου 1945, Άπαντα, том. 4, οπ. σ. 401-402.

[22] Nui Jun, From Yan`an to the World: The Origin and the Development of Chinese Communist Foreign Policy, Norwalk, 2005, σ. 22.

[23] Foreign Relations of US, 1946, The Far East, China, The Manchurian crisis, Government Printing Office, σ. 712-805.

[24] Odd Arne Westad, Cold War and Revolution: Soviet-American Rivalry and the Origins of the Chinese Civil War 1944-1946, σ. 80-99.

- [25] Mao Tse-tung, On the temporary abandonment of Yen-an and the defence of the Shensi-Kansu-Ningsia border region, November 1945-April 1946, 1946, Selected Works, Transcription by the Maoist Documentation Project, HTML revised 2004 by Marxists.org
- [26] Mao Tse-tung, Chiang Kai-shek is provoking civil war, August 13, 1945, Selected Works, ο.π.,
- [27] Για το θέμα βλέπε, Μ. Λυμπεράτος, Στα πρόθυρα του Εμφυλίου Πολέμου, Αθήνα 2006, σ. 587-620.
- [28] Mao Tsetung, «On contradiction» August 1937, Quotations from Chairman Mao Tsetung, ο.π. σ. 50.
- [29] Selected Works of Mao Tse-tung: Vol. I , The Second Revolutionary Civil War Period, Problems of strategy in china's revolutionary war, Chapter I, How to study war, the laws of war are developmental, December 1936.
- [30] Ο.π., Selected Works of Mao Tse-tung: Vol. I , The Second Revolutionary Civil War Period Problems of strategy in china's revolutionary war, chapter 3, strategy is the study of the laws of a war situation as a whole December 1936.
- [31] S. Pepper, "The KMT-CCP Conflict 1945-1949" στο J. Fairbank, A. Feuerwerker, (ed) The Cambridge History of China, v. 13, Cambridge 1986, σ. 733-790.
- [32] T. Christensen, Useful Adversaries, Grand Strategy, Domestic Mobilization and Sino-American Conflict, 1947-1958, Princeton 1996, σ. 32-76.
- [33] W. Blum, U.S. Military and CIA Interventions Since World War II, London 2004, p23,
- [34] Foreign Relations of US, 1946, The Far East, China, Recall of General Marshall, Government Printing Office, σ. 672-704.
- [35] Hu Chiao Mu,, σ. 81-92.
- [36] T. Lutze, China`s Inevitable Revolution, Rethinking American`s Loss to the Communists, Palgrave New York 2007, σ. 14-55.
- [37] http://media.hoover.org/sites/default/files/documents/soong_register.pdf
- [38] M. Chi-Kwan, China and the World since 1945, An International History, New York 2012, σ. 12-19.
- [39] F. Fairbank, οπ.σ. 336.
- [40] Mao Tse-tung, The Strategy for the Second Year of the War, 1 September 1947, Selected Works, Transcription by the Maoist Documentation Project, HTML revised 2004 by Marxists.org
- [41] "Για την κατάσταση στην Ελλάδα μετά την αμερικανική επέμβαση", Αρχείο ΚΚΕ - Κ383/Φ:20/33/23, 17/7/1947, ΑΣΚΙ.

- [42] Foreign relations of US, Diplomatic Papers, vol. V, 1947, σ.. 231-232
- [43] FRUS, 1948, vol. IV, σ. 137.
- [44] L. Wittner, Η Αμερικανική πολιτική απέναντι στην Ελλάδα, 1944-1949, στο. Η Ελλάδα στη δεκαετία 1940-1950, Ένα έθνος σε κρίση, Αθήνα 1984, σ. 404-409.
- [45] K. Stavrianos, Greece American Dilemma and opportunity, Chicago 1952, σ. 197-203.
- [46] ΓΕΣ/ΔΙΣ, Προς τον στρατηγό Βαν Φλητ, Άκρωσ Απόρρητος, ΓΕΣ/Α1, αρ. 227166/Φ4009/1, 25 Σεπτεμβρίου 1948, Αρχείο Εμφυλίου Πολέμου, том. 10, σ. 49-50.
- [47] Β. Κόντης, Η Αγγλοαμερικανική πολιτική και το ελληνικό πρόβλημα, 1945-1949, Θεσσαλονίκη 1986, σ. 300-301.
- [48] Foreign Relations of US, 1947, The Far East, China, Government Mobilization to suppress Communist Rebellion, Government Printing Office, σ. 227-233.
- [49] J. V. Stalin, The Dissolution, of the Communist International, Answer to Reuter's Correspondent, May 28, 1943, Works by Decade | J. V. Stalin Archive.
- [50] Mao Tse-tung, The Present Situation and our tasks, December 1947, Selected Works, Transcription by the Maoist Documentation Project, HTML revised 2004 by Marxists.org,
- [51] Mao Tse-tung, Manifesto of the chinese people's liberation army, October 1947, The third revolutionary civil war period,, Selected Works of Mao Tse-tung, vol. IV Transcription by the Maoist Documentation Project, HTML revised 2004 by Marxists.org
- [52] Foreign Relations of US, 1948 vol. VII, The Far East, China, Increasing Popular Dissatisfaction with National Government, Government Printing Office, σ. 223-240.
- [53] Ζαφειρόπουλος, ο.π, σ. 456
- [54] Θρ. Τσακαλώτου, 40 χρόνια στρατιώτης της Ελλάδος", τόμος β`, ο.π. σ. 165.
- [55] Ε. Αβέρωφ, Φωτιά και Τσεκούρι, Αθήνα 1996, σ. 368.
- [56] ΓΕΣ/ΔΙΣ, Προτάσειςνεπί γενικής καταστάσεως, Εξαιρετικά Επείγουσα, Άκρωσ Απόρρητος,. ΓΕΣ/Α1, αρ. 226561/Φ40091, 16 Σεπτεμβρίου 1948, Αρχεία Εμφυλίου Πολέμου, том. 9, σ. 556.
- [57] Mao Tse-tung, Turn the army into a working force, February 8, 1949, Selected Works, Transcription by the Maoist Documentation Project, HTML revised 2004 by Marxists.org.
- [58] Foreign Relations of US, 1948 vol. VII, ο.π., σ. 540-609.
- [59] T. Lutze, ο.π. σ. 157-167.
- [60] Mao Tse-tung, The momentous change in china's military situation, November 14, 1948, Selected Works of Mao Tse-tung: Vol. IV Transcription by the Maoist Documentation Project,

HTML revised 2004 by Marxists.org.

[61] Odd Arne Westad, *Decisive Encounters: The Chinese Civil War, 1946–1950*. Stanford University Press, σ. 192-193.

[62] B. Elleman, *Modern Chinese Warfare, 1795–1989*. Routledge., σ. 314

[63] Odd Westad, ο.π, .σ. 192-193.

[64] D. Finkelstein, M. Ryan, M. McDevitt, *Chinese Warfighting: The PLA Experience Since 1949*. M.E. Sharpe. China, σ. 63

[65] *Foreign Relations of US, 1949 vol. VIII, The Far East, China*, Government Printing Office, σ. 620-640.

[66] C. Zhang, C. Vaughan, *Mao Zedong as Poet and Revolutionary Leader: Social and Historical Perspectives*. Lexington books,. σ. 58-59

[67] C. Cook, J. Stevenson, *The Routledge Companion to World History Since 1914*. Routledge.. σ, 376.

[68] Mao Tse-tung, *Long live the great unity of the Chinese people!*, September 30, 1949, ο.π

[69] Mao Tse-tung, *Carry the revolution through to the end*, December 30, 1948, *Selected Works*,, Transcription, HTML revised 2004 by Marxists.org.

[70] Mao Tse-tung, *Order to the army for the country-wide advance*, April 21, 1949 , ο.π

[71] *Selected Works of Mao Tse-tung: Vol. I , The Second Revolutionary Civil War Period* , December 1936.

[72] Βλέπε ολόκληρη την απόφαση, Επίσημα Κείμενα ΚΚΕ, 1945-1949, τόμος 6ος, Αθήνα, σ. 290 - 293).

[73] Αρχείο ΚΚΕ, κ. 407, Φ 22/1/1, Έκθεση Π. Μαυρομάτη προς ΠΓ του ΚΚΕ, 4 Ιανουαρίου 1949, ΑΣΚΙ.

[74] Διάταγμα, Περί Κηρύξεως εις κατάστασις Πολιορκίας της περιοχής της πρωτεύουσας, Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, φ.11, 2 Μαΐου 1948.